

Ovidij, Heroide 1: Penelopino pismo Odiseju

Prevedel Kajetan Gantar

To, Odisej, ti zamudnežu piše Penelopa tvoja.
 Nič ne odpiši nazaj! Rajši mi pridi ti sam!
 Troja, odurna danajskim ženám, poteptana na tleh je!
 Priam in Troja tegà sploh nista vredna bila.
 O, da takrat, ko s svojim brodovjem je plul proti Šparti,
 bedno vlačugar končal v divjih bi morskih vodáh!
 V postelji ne bi prezebala zdaj, zapuščena in sama,
 tarnala ne bi, kako dnevi počasi teko,
 tuhtala ne bi, kako noči naj predolge si krajšam,
 ne bi ob statvah bedé vdova si utrujala rok. 10
 Kaj sem še večjih nevarnosti videla, kot so v resnici!
 Polno ljubezni srce, polno je samih strahov.
 Vedno Trojance sem videla divje, ko nadte drvijo,
 Hektorja slišala ime – vsa prebledela kot zid.
 Ko mi nekdó je povedal, da Hektor Antíloha ubil je,
 padli Antíloh postal vzrok je vseh mojih strahov.
 Ko pa sem čula, da Patroklos padel je v lažni opremi,
 vedela sem, da uspeh ne odvisi od zvijač.
 S toplo krvjo Tlepólem obarval je likijsko kopje:
 smrt njegova mi spet novo je zbujala skrb.
 Kdor je že koli obléžal ubit v taborišču ahajskem –
 v prsih ljubečih srce zgróženo mi zledeni. 20
 Toda pravični je bog bedel nad ljubeznijo mojo:
 Troja je le še pepel, mož pa ostal mi je živ!
 Vodje Argejcev doma so, z oltarjev se dviga kadilo,
 plen iz barbarskih dežel našim bogovom gre v dar.
 Žene so nebu hvaležne, da še možje so jim živi,
 oni pa v pesmih slave Troje poraz in propad.
 Vsemu se čudijo starci pravični in plaha dekleta,
 žena osupla strmi v vse, kar razlaga njen mož.
 Marsikateri na mizi rad riše krvave spopade,

mesto trojansko zgosti v vina kozarček en sam. 30
 »Tukaj je Símois reka, ob njej pa so polja trojanska,
 tam na strmini je stal starega Priama dvor.
 Ajak je tu taboril, a tam Odisej je imel šotor,
 Hektorja trup pa je tod konje splasene strašil.«
 Najin je sin vse to slišal od Nestorja, ko se odpravil
 tebe nekoč je iskat, jaz pa od sina to vem.
 Slišal je tudi, kako sta poginila Resos in Dolon,
 eden je v snu bil ubit, drugi pa žrtev zvijač.
 Ti pa si tvegala preveč, ko – ne da bi mislil na svojce –
 v varstvu zahrbtni noči v tabor trojanski si šel. 40
 Toliko mož si naenkrat poklal, sam z enim soborcem!
 Vendar previden si bil, name si mislil še prej.
 Jaz pa sem v srcu drhtela, dokler nisem čula, da s plenom
 traških si konj zmagovit varno spet k svojim prišel.
 Toda, le kaj mi, če z vašo močjo je razrušena Troja,
 kaj, če zdaj gola so tla, kjer se prej dvigal je zid,
 jaz pa takšna ostajam kot prej, ko še stala je Troja:
 sama in brez moža! Ni in ni ga nazaj!
 Drugim se Troja je zrušila, zame še vedno ostaja,
 tudi če kdo zmagovit orje v njej z vprego volov. 50
 Tam je zdaj njiva, kjer Troja je stala, na tleh, pognojenih
 s Frigijcev plodno krvjo, žetev pospravlja zdaj srp.
 Plug med oranjem zadeva v kosti, le napol pokopane,
 čez podrtije vseh hiš zdaj se razrašča plevel.
 Tebe pa tudi po zmagi še ni, ne vem niti vzroka,
 kaj te od doma drži, kje trdosrčnež si skrit.
 Vsakega tujca, ki v našem obrežju si ladjo zasidra,
 dolgo sprašujem o tem, vsakemu, preden gre proč,
 pismo za tebe oddam, če kje mordá bi te videl,
 pismo, ki s prsti poprej vtisnem vanj svoje ime. 60
 Že smo povprašali v Pilos, na starega Nestorja dvoru,
 k nam od tam ni prišel glas noben zanesljiv,
 vprašali v Šparto, kjer tudi nobenih resnic ne poznajo.
 Kje se na svetu mudiš? Kje zadržuješ se zdaj?
 Meni bi ljubše bilo, če Troja še zmerom bi stala,
 vendar ob takšnih željáh sama se nase jezim.
 Vojne samo bi se bala, vsaj vedela bi, da si v bojih,
 tožbe delila bi pač z mnogimi drugimi vred.
 Česa bojim se, ne vem – nespametna vsega bojim se,
 prostor je moj zdaj odprt vsem skrbem na stečaj. 70
 Kar je na morju nevarnosti, kar jih kjer koli na zemlji,
 v sleherni sumim jaz vzrok tvojih predolгих zamud.

Tega neumna bojim se – vem, kaj poželenja so moških –
 ženska da tuja lahko v svoje te mreže lovi.
 Mórda ji praviš, kako imaš ženo preprosto, naivno:
 preja in volne cel kup njena največja je skrb.
 O, da se motim! Naj sum se mi v sapah razblini! Če prost si,
 najbrž zdaj sam ne želiš zdoma nikamor si več!
 Mene pa sili moj oče Ikárij, naj posteljo vdovsko
 vendar že enkrat pustim, s tem da odlašam preveč. 80
 Kar naj me krega! A jaz sem le tvoja, Penelopa tvoja,
 le Odiseju samo žena sem zvesta ves čas.
 Moja poštenost ga gane in pred sramežljivostjo mojo
 zlomi njegova se moč, sila njegova zmeščča.
 Mene oblega z Dulihija, s Samosa, pa od Zakínta
 snubcev cel trop zapravljiv, níkdar miru mi ne da,
 v tvojem kraljujejo dvoru, nihčè jim tega ne brani,
 najina hiša in dom, tvoje imetje kopni.
 Kaj o Pisándru, Polídamu, kaj o zlohotnem Medóntu
 kaj o pohlepnihih rokáh drugih naj vse ti povem, 90
 naj ti po vrsti naštevam vse, ki se sramotno redijo
 s tem, kar čisto si sam s svojo pridóbil krvjo?
 Iros berač, še Melántij, tvoj kozji pastir, sta se vdala
 v to zajedalsko drhal, višek nesramnosti vseh!
 Mí pa le trije smo, bojev nevešči: jaz žena nemočna,
 oče tvoj stari Laert, najin Telémah otrok.
 Njega bi kmalu mi ubili, ko sam se odpravil nedavno
 – njihovi volji navkljub – v Pilos je tebe iskat.
 Molim k bogovom, naj sin bi, kot red je naravni usode,
 meni zatisnil oči, tebi zatisnil oči. 100
 Z nami držita le kravji pastir in stara dojlja,
 tretji, ki z nami drži, je še naš svinjski pastir.
 Tudi Laert ni več pri močeh, da vihtel bi orožje,
 sredi sovražnikov sam ni kraljevanju več kos.
 O, da Telémah nam živ kdaj odrasel bi v leta krepkejša!
 Zdaj si kot oče le ti fantu v oporo lahko.
 Sama jaz nimam moči, da odgnala bi snubce vsiljive.
 Vrni zato se čim prej! Ti si pristan nam, oltar!
 Sina imaš – ne pozabi –, ki zanj se pobrigati moraš
 v letih, ko bolj kot kdaj prej tvoje je vzgoje željan. 110
 Naj se ti smili Laert – le to še drži ga pokonci:
 želja, nazadnje da ti trudne zapreš mu oči.
 Deklica tvoja bila sem takrat, ko si zdoma odhajal:
 zdaj, če se vrneš takoj, videl boš starke obraz.